

modo exponit se discrimini faciendi irritum Sacramentum, cum fieri possit ut illa opinio probabilior sit falsa. Tandem subiungunt isti, quod si subueniendum esset proximo indigenti effectu illius Sacramenti, tunc non solum sequi non liceret minus probabilem, sed nec probabilioris, si supereretur aliqua alia ratio certa, & tuta conficiendi Sacramentum, quia ex lege charitatis hoc casu esset amplectenda. Sed contra prædicta est, quia multum interest inter questionem, An aliquid liceat, & questionem, An aliquid fiat: nam cum quaritur An aliquid liceat, tunc sufficit iudicium probabile, quod sit licitum, ex regula illa generali, quod in moralibus sufficit certitudo ex probabilibus, de qua tamen regula latè differimus supra in 1. quest. à n. 99. usque ad n. 111. At cum quaritur An aliquid fiat, quia effectus non tam pendet a iudicio nostro, quam à determinatione, seu operatione alterius: non ideo illud fiet, quia ita iudicamus, si determinatio, seu operatio alterius aliter se habeat; nam solum iudicium non sufficere ad faciendum requiritur, c. Pastorale, in fin. ubi glof. ut. de off. Ordinar. cap. 1. & ibi glof. in ver. Voluntatem, de eo, qui mit. in posses. Unde in primo casu, scilicet in quest. An liceat, qui sequitur magis probabilem, non exponit se periculo faciendi actum illicitum, ut constat ex dictis sup. n. 2. 8. Ac in secundo, id est in quest. An fiat, exponit se periculo non faciendi, siue minus probabilem sequatur, siue magis probabilem, & imprudenter agit, atque in re gravi, qualis est confessio Sacramenti, graviter peccat, quia cum possit sequi partem certam, ac tutam illud conficiendi, sequitur probabilem, & non tutam. In primo igitur casu non peccat, quia sequitur tutam, licet non tutiorem; sed in secundo peccat, quia in re gravissima non sequitur tutam, scilicet in ordine ad conficiendum; in hac enim materia ne dum tuta, sed tutior, & tutissima via est eligenda, ut Scotus docuit supra relat. n. 2. 16. Quamobrem non tantum ex charitate, sed etiam ex reverentia, quæ debetur Sacramento, semper tenetur quis sequi partem omnino tutam, nempe certam non faciendi irritum Sacramentum. Et ita præter Scotum tradit etiam expressè Suarez post alios to. 4. in 3. par. disp. 26. sect. 6. n. 5. Unde patet responso ad duas rationes Vasquez, & Sanchez, qui contrarium asserunt, quia in casu conficiendi Sacramentum, neque minus, neque magis probabilem sequi licet, cum alia est certa, quia hæc sola tuta est ut Sacramentum conficiatur. In ceteris vero casibus, in quibus quaritur An quid liceat, opinio probabilior est tuta, & ideo licet illam sequi, ut fufius ostensum est supra eod. num. 2. 2. 8.

304 Trigesimum secundum fundamentum sumitur ex quarto absurdo, quod est in specie de administratione Sacramenti Penitentiae. Nam cum absolutio Sacramentalis sit actus iudicialis, & sacerdos sit verè, & propriè iudex, ut diffinitur à Tridentina Synodo sess. 14. c. 7. de cas. refer. & ad eum spectet discernere inter lepram, & lepram, & penitentem solvere, vel ligare; ei quo modo culpa penitentiam injungere, c. 2. de penit. & remiss. lib. 6. c. Omnis utriusq. in 1. eod. per hæc doctrinam sacerdos non fungitur apl. ius

Judicis officio, sed subditis ordine inverso assumit sibi iudicium conscientia suæ, & eligit suo arbitratu sententiam ligantem, vel solventem; Nam cum sacerdos iudicet esse restituendum, negotiationem dimittentem, votum adimplendum, occasionem peccati relinquendam, aut quid simile: statim penitens obijcit, extare super hoc opinionem probabilem sibi faventem, & esse in facultate sua illam eligere. Unde in foro animæ iudex sequi cogitur iudicium rei, non reus iudicium sacerdotis: quod quam sit absurdum, nemo non videt. Sunt enim qui putant sacerdotem non posse hoc casu denegare beneficium absolutionis, eo quod teneatur sequi penitentis opinionem. Ita Suarez in 3. par. tom. 4. disp. 32. sect. 5. n. 4. Basilius Pontius de matrim. lib. 4. c. 25. n. 8. Gregor de Valent. tom. 3. disp. 5. q. 7. punct. 4. in fin. Imo absolutionem non esse denegandam etiam penitenti eligat opinionem minus probabilem, & minus tutam tenet Thomas Sanchez alios referens in Decret. to. 1. lib. 1. c. 9. n. 27. & 29. qui amplius opinatur confessionem ex hoc capite denegantem absolutionis beneficium, mortaliter peccare. Et sequitur Jo. Sancius in select. disp. 33. n. 54. Quid plura? Confessorem sequi debere penitentis opinionem, etiam si credat illam esse falsam, dummodo probabilis reperitur inter Doctores probatæ autoritatis, considerat affirmant Gregor. de Valent. in 2. d. disp. 1. q. 7. punct. ult. in fin. Thomas Sanchez, & Jo. Sancius locis citatis. Quod absurdum esse, & contra legem conscientia reluctantis, aperte conitax ex doctrina D. Thomæ quodlib. 3. art. 27. & quodlib. 8. art. 13. & S. Bonaventuræ in 2. sent. disp. 39. n. 19. & Scoti quodlib. 18. sub littera E. ubi tenet: (Non sufficit ad bonitatem moralem, ut in agente sit potentia iudicativa de scientia sui actus, sed oportet, quod actu rectè iudicet de actu, & secundum illud reprobum iudicium actus fiat: Si enim cognitio propria sit erronea, licet agat conformiter cognitioni rectè alterius cognoscens, quia tamen tale agens natum est regulari in suo actu per propriam cognitionem, & secundum illam non agit, sed contra illam, ideo non rectè agit.) Hæc Scotus. Atque ita hunc errorem pluribus confirmat Candidus Philalethus de opinionum præxi qu. 5. vers. Adversus tertio, pag. 79. & constat ex ijs quæ dicta sunt sup. in fundamento pro hac sententia.

306 Trigesimum tertium fundamentum sumitur ex quinto absurdo, quod est de Bello. Nam defensores probabilitatem contendunt licere invicem bellare, si utrinque sint opiniones probabiles, quod bellum sit iustum, ut Jo. Sancius alius citatus in præxi disp. 44. n. 58. Hoc autem absurdum est, quia bellum ex utraque parte iustum non datur: nam, ut scripsit Angel. Aret. conf. 96. In themate, n. 44. in fin. cum bellum sit contrarium, necesse est ut una pars foveat iniustitiam, quia si unum contrarium est æquum, necesse est ut aliud sit iniquum, l. 1. ff. de his, qui sunt sui, vel alieni iuri. Unde contra Jo. Sancium tenent

307 Vasquez, & Villalob. infra allegat. n. 375. Id quod specialem etiam habet rationem, quia cum in pari causa melior sit conditio possidentis; l. Qui accusare, C. De edendo, cum concordant, & possessor dicatur habere potiora

jura

jura, etiam si nullum jus habeat, l. Vri sui, §. Fortè, ff. Si usufructus petat. Paul. de Castro conf. 76. In falso, lib. 2. Iniquum est ut Rex qui pacifice regnum possidet, in paritate opinionum utrinque probabiliu, & longè magis si pro se habeat opinionem magis probabilem, de sua possessione vi deiciatur: nam & iniustus possessor debet conservari in sua possessione, c. In litteris, de restit. spoliat. Imò nec spoliatus de facto potest propria autoritate possessionem accipere contra spoliante, l. Si quis ad se fundum, ff. De vi. & vi armata. Ideoque spoliatum posse tantum incontinenti, non autem ex intervallo bellum movere, scripsit Angel. Aret. d. conf. 96. num. 50. vers. Et bene facit, post Barr. in l. idem, §. Cum igitur per illum textum, ff. de vi. & vi armata, quamquam præscriptio nulla dari possit etiam post decursum tempus mille annorum, si à principio spoliator dolosus, vel violentus, iuxta receptissimam Canonistarum opinionem, ut attestatur Cardinalis Seraph. decis. 1360. n. 2. Præterea cum abstinere à bello inferendo absque dubio sit tutius, & res dubia fit propter æqualitatem contrariam rationum, ut ostensum est supra in 2. quest. à n. 125. usque ad n. 171. In hoc dubio Rex tenetur sequi opinionem, quæ periculo vacat, ut pariter constat ex dictis à d. n. 171. usque ad n. 2. 52. Ex quibus patet quam sit perniciosa Christianæ Reipublicæ hæc doctrina probabilitatis, quæ publicam pacem sæpè læsus turbat, & inflammat Reges ad bella gerenda. Timorati enim Principes priusquam rem tam arduam aggrediantur, consueverunt exquirere à suis Theologis, & Directoribus conscientia quid sibi liceat: à quibus audientes sibi favere in puncto juris opinionem probabilem, quam tuta conscientia sequi possint, licet opposita sit probabilior, ac tutior; huic damnabili consilio acquiescentes, bellum movent, quod est perditio anime, corporis, & substantia, ut in Auchen. de Armis in princ. & notat glof. in l. unie. C. publica latitæ, lib. 12. quo etiam fit, ut hæc doctrina pariter non sit à Christo, qui venit in mundum, ut pacem doceret, c. Nihil bella, 23. quest. 1. sed potius ex Diabolo, qui est pacis emulus, & fator zizaniz, ut in Extravag. Super cathedram, §. Ab olim, de sepult.

311 Trigesimum quartum fundamentum sumitur ex sexto absurdo, nempe quia secundum hanc doctrinam licitum est sequi opiniones oppositas, modo illæ sint probabiles, & secluso scandalo, modo iudicare secundum unam, modo secundum aliam, ut tenent Authores supracitati n.

312 Hoc autem esse perquam absurdum sic ostenditur evidenter. Ex contrariis opinionibus oportet unam semper esse veram, & alteram falsam, ut patet in 4. Metaph. c. 6. & docet S. Thomas quodlib. 8. art. 13. Quamvis autem qui flectit se ad unam tantum partem, quam putat esse probabilem, possit eligere falsum, quia humanum iudicium fallere sæpè contingit, & fallit. Lator, & c. Con sanguine, de re iudic. c. Si quis non rectos, 24. quest. 3. c. A nobis, il. 2. de sent. excom. tamen potest etiam eligere verum, cum probabilitas indifferenter se habeat ad verum, & falsum, ut in 1. Magnar. moral. c. 33. & constat ex dictis sup. num. 73. & 90. Idque verisimilius est si rationes utriusque opinionis æquo libramine

expendantur iuxta textum in c. 1. de sent. & re iudic. lib. 6. & eligat probabilioris, & melioribus rationibus subnixam, ut in c. Capellanus, de ser. & in §. Item pretium, in fine, de emp. & vend. juncta l. 1. ff. eod. Verum qui consulit, & iudicat secundum utramque in rei veritate, necessario sequitur falsum, ut patet ex Philosopho in 2. Periberm. & docet idem D. Thom. in 1. p. qu. 17. art. 4. Etenim probabilitates harum opinionum oppositarum consistunt in lineis contradiatoriis ut patet in 4. Metaph. cap. 6. Nam probabilitas opinionis in se veræ est in linea veritatis, saltem ex parte rei: probabilitas vero opinionis in se falsæ est absolute in linea mendacii: Non enim habet fundamentum in re, sed in obscuritate intellectus circa eam speculantis: Atque ita ex tenebris intellectus deducitur supponens pro verò id, quod in se est falsum. Et ideo nec est duratura, nisi quamdiu duraverint tenebræ intellectus, ut in 1. Poster. cap. 26. Non est igitur credendum voluisse Deum in Ecclesia hanc deceptionem permittere, ut serè in qualibet materia fas sit cuilibet sequi quod necessario est falsum non solum materialiter, & quoad divinum iudicium, quod veritati, quæ non fallit, nec fallitur, semper innititur, ut habetur in d. c. A nobis, & in c. Spiritus Sanctus, 1. qu. 1. sed etiam formaliter respectu intellectus humani, qui quavis non distinguit quænam opinio ex duabus oppositis sit falsa, tamen certus est naturaliter in una ipsarum falsum latere, cum impossibile sit utramque esse veram, ut in 4. Metaph. d. c. 6. & per D. Thom. loc. cit. Unde sequendo utramque sequitur necessario id, quod certo scit esse falsum. Et quemadmodum qui miscuit venenum in una ex duabus porcionibus, & oblitus est in qua portione illud miscerit, quamvis seorsum possit probabiliter æstimare hanc, vel illam non esse veneno admixtam, tamen si sumat utramque certus est formaliter se sumere venenam: ita qui consulit, vel iudicat secundum oppositas opiniones probabiles, formaliter certus est se pro vna parte sequi falsum, licet propter imbecillitatem intellectus humani non discernat qua in parte falsitas reperitur, ut egregie declarat Bartol. in l. In ambiguo, num. 2. ff. De reb. dub.

313 Et hæc est ratio cur advocato non liceat pro utraque parte scienter patrocinari, quia scilicet ex una parte semper tueretur injustam causam scienter. Et hæc est veritas, ut inquit Sylvester in ver. Advocatus, num. 7. §. 13. Quamobrem doctrina hæc nova, quæ docet sequi falsum, non est à Deo, quia Deus nec formaliter, nec materialiter potest esse author falsitatis, cum sit ipsa veritas: Joan. 14. c. Si consuetudinem, 8. disp. Sed potius ex Diabolo, qui est pater mendacii. Jo. 8. 44. Archid. in c. Nervi, n. 1. 3. disp.

314 Trigesimum quintum fundamentum sumitur ex septimo absurdo, quod est de scandalo, quia hæc doctrina vix ad praxim sine scandalo deduci potest: nam secundum eam fas erit marito modo adhærere uxori suæ, & ab ea debitu exigere sequendo sententiam probabilem validitatis matrimonii: modo ei debitu denegare, illamque dimittere ut concubinam, & calliam ducere pro libito suæ voluntatis sequendo contrariam opinionem æquè, vel magis probabilem nullitatis matrimonii, secundum ea, quæ leguntur

tur, & notantur, in c. Inquisitioni, de sent. ex-
com. & in c. Litteras, de rejud. spoliar. frequen-
tissime enim qui nuper scripserunt tractatus de
matrimonio recentem oppositas opiniones asse-
rendo utramque esse probabilem, aut unam prob-
abilem, & alteram probabilior, etiam ubi
315 de federe matrimonii agitur. Item licebit Ad-
vocato in eadem causa patrocinari tam pro
actore, quam pro reo, si uterque habeat pro se
rationes suas habiles, contra text. in l. 1. C. De
Advoc. dicitur in l. Athletas, §. penult. ff. De his, qui
norantur infamia, & in c. sm. 2. quast. 3. Glos. Gem-
m. & Præpositus, in c. Disciplina, 45. Et ta-
men Bald. conf. 94. Sciendum est, in fin. lib. 4.
quia suspicabatur in eodem articulo prius con-
sultuisse, & copiam consilii non invenerat, ut
sibi esset contrarius, noluit consulere etiam
pro ea parte, in quam ex probabilibus rationi-
bus inclinabat; quia, inquit, contrarietas tur-
pis est in Doctore. Item licebit iudici in eodem
articulo nunc proferre sententiam absolutorio-
riam, nunc condemnatoriam, & judicare pro
amico adversus ea, que dicentur infra nu. 355.
cum tamen non desit, qui ex antiquis ita horte-
tur: Si vis æquam sententiam ferre, neminem
eorum, qui iudicio assunt, cognosce, sed nudam
ipsam, simplicemque veritatem; ut ex
Constantino Armenopolo refert Menoch. de ar-
316 bitrar. iudic. in princ. tractatus in cohortatione
ad iudices. Unde Bald. relatus à Boer. decis.
155. num. 27. Duobus, inquit, amicis in duabus
contrariis opinionibus existentibus, sanctum est
317 pro veritate pugnare. Et quamvis, ut idem Bald.
refert in hoc cap. num. 10. Io. Andr. det unum pru-
dens consilium, quando opiniones sunt ita
diversæ, ut in utramque partem possit probabi-
liter inclinari, debeat quis conari, ut habeat iudicem
propitium: hoc tamen non ideo dixit,
quod liberum sit iudici pro utraque opinione
sententiam ferre, sed quia hoc casu probabiliter
potest contringere, ut iudex amicitia ductus de-
clinat in unam tantquam probabilior, e. Quan-
tor modis, & Quicumque 1. qu. 3. Nam cum in
dubio est animus, &c. ut advertit Boer. loc. cit.
& propterea Bald. ubi sup. post illa verba: de-
bet quis conari ut habeat iudicem propitium;
immediate subiunxit: non dico claudicantem,
quia iudex, & iudicium claudicare non de-
318 bent. Licebit denique consiliario secundum
hanc doctrinam consulere Regi, ut bellum gerat
contra rebellem, & simul consulere rebel-
li, ut vi armata resistat Regi bellum gerenti,
si uterque habeat opinionem probabilem sibi
faventem, & tamen certum est bellum ex utra-
que parte iustum non dari, ut ostensum est su-
pra in 33. fundamento, & defensionem non
competere illi, qui potest iuste, & impugne of-
fendi, secundum communem sententiam, de
qua testatur Claudius de Seyfel. in l. Vi rim, in
lectura, num. 26. ff. de iust. & iur. Quæ sanè omnia,
& sexcenta alia similia, nemo sani capitis infi-
ciabitur absurda esse, & scandalosa, & ideo vi-
tanda, c. 2. de prescrip. c. ad aures, de temp. ordi-
nat. cum concord. de quibus in glos. in ver. Scandalo.

319 Trigesimum sextum fundamentum sumitur
ex octavo absurdo, nimirum quia quam enor-
mè hæc doctrina in dies lædat libertatè, immuni-

tatemque Ecclesiasticam Dei ordinatione, &
canonicis sanctionibus constituta, deplorandum
est magis, quam commemorandum, quando
quidem suborta aliqua de his controversia,
Principes sæculi nihil ex arbitrio suo faciunt,
sed quid sibi liceat, percontantur à Theologis,
quos ad sua desideria coarctant sibi magistris.
Hi verò ut se præbeant zelatores laicalis iuri-
dictionis prucientes auribus, & querentes que
sua sunt, non quæ Jesu Christi, ut plurimum quid
Divina Scriptura, Sacri Canonis, & probata
Concilia ea de re statuant parum investigantes,
tantum laborant in perquirendo aliquem Do-
ctorem, qui in eo articulo amplectatur opinio-
nem jurisdictionem sæculari faventem, aut sal-
tem asserunt illam esse probabilem: eoque modica
cum difficultate reperit (in tanta enim Scrip-
torum hujus sæculi multitudinem nūquam desunt
qui palam Potentatibus adulentur, & iurisdic-
tioni Ecclesiasticæ sint infensi (protinus consu-
lunt, suadentque Principibus, & Magistratibus
sæcularibus, ut opinione illa liberè utantur. Et
ab hac potissimum radice, ni fallor, provenit, ut
multi censuris ecclesiasticis irretiti, despiciant
absolutionem à Sede Apostolica obtinere, nec
ablineant à perceptione Sacramentorum, existimantes
se tutos esse in conscientia: & tamen mani-
festum est magistrorum consilia, quæ dantur
contra præcepta legis, aut contra id, quod publi-
cè tenetur per Ecclesiæ auctoritatem, à peccato
erroris non exculare, ut per D. Thom. d.
3. art. 10. & quodlib. 8. art. 13. Unde fa-
cti oportet hanc doctrinam non esse à Deo, cum
tam crebro occasione præbeat convellendi
jura, privilegia Ecclesiæ. Ad hoc c. Concilia
§. hinc 17. dist. c. Quis dubitet, Duo sunt, & c.
in. 96. dist. & c. 1. De iur. munis, Eccles. lib. 6. cum mul-
tis concordantibus.

320 Trigesimum septimum fundamentum deducitur
ex nono absurdo, nempe quia hæc doctrina
reddit homines ignavos, eosque ab omni studio
contemplandæ veritatis abducit. Nam ubi pri-
mum quis in aliqua controversia moralis intelli-
git extare opiniones probabiles, & se habere li-
bertatem sequendi quam maluerit, licet minus
probabilem, ac minus tutam, non laborat pro
veritate ulterius allequenda: quo fit, ut hoc sæ-
culo pauci inveniantur profunda scientiæ, qui
velut splendor stillicentiam firmamenti, & velut
stella in perpetuas æternitates, mansuri ad iusti-
tiam valeant plurimos erudire, secundum quod
legitur in c. Super specula, de Magist. Imò
ut ait Bald. conf. 343. num. 4. lib. 1. actus argu-
mentandi est apud infinitos, conclusio respon-
dendi, & medicina sanandi apud paucos. Con-
fert textus in c. Nec mirum, vers. Nec potest
ibi: Semper discentes, & nunquam ad scientiam
veritatis pervenientes. 26. q. 5. Addit Julius Mer-
corus de probabilitate opinionum par. 3. art. 4. si-
tutum esse, ut admisso usu probabilitatum libri
qui tractant de morali materia brevi tempore
contemptibiles fiant, imò tota scientia moralis
contempti habeatur; nam casus qui poterit
unicuique occurrere, aut erit facilis, aut diffi-
lis. Si facilis, non erit opus studio, nec revolu-
tione librorum pro ejus resolutione: si difficilis,
jam experimur difficultatem propositionis ex
eo prevenire, quia utrinque sunt rationes suas

321 biles, ut habetur 1. Topicor. cap. 9. in princ.
Unde statim, atque aliquis apprehendit casum
propositum esse difficilem, simul etiam appreh-
endet illum esse pro utraque parte probabilem,
& sine alio studio ad quam maluerit partem tanta
conscientia se applicabit. Ad quid ergo pro
dirigendis conscientis desudare, ac libros vol-
vere labore supervacuo? cap. fin. 7. q. 1. glos. ult.
in c. Charitatem 12. q. 2.

322 Trigesimum octavum fundamentum sumitur
ex decimo absurdo, quod est de relaxatione
conscientiæ. Nam cum sensus hominis proni
sit ad malum; Genes. 8. c. Omnis animus, 12. q. 1.
exhæretate eligendi quamcumque opinionem
probabilem sit, ut plerique eligant opiniones
prucientes auribus, & indulgentes sensui, c. Nec
mirum, vers. Nec potest, 26. q. 5. Unde pluri-
mum relaxantur conscientiæ, & frangitur nervus
Ecclesiasticæ disciplinæ, c. Disci-
plina, 45. dist. glos. in c. 2. §. Nulla quoque, in
ver. Consuetudine de penit. & remiss. lib. 6. & in
c. fin. in ver. Rationabilibus, prope fin. De con-
suetudine observatum est namque homines alio-
quin in jejuniis austeros, à sancta observatione
delictisse, auditis Scripturam nostræ temporis
opinionibus jejuniandi obligationes relaxantibus,
ut dicemus infra in 40. fundamento sub n.
336. vers. Obligaciones, contra ea, quæ in hac ipsa
jejunii materia consilium Pontifex in c. 1. de
323 observ. jejun. Et nonnulli, qui parati erant re-
linquere occasione proximam peccandi, mo-
dum invenerunt in ea perseverandi, posteaquam
audierunt sententiam Authoris affirmantis non
modo esse licitum in hujusmodi occasione ma-
nere, sed etiam in eam ultro se conjicere; ob spi-
rituale, aut temporale beneficium, aut proximi bonum

324 ut patebit eod. n. 336. vers. Tamest. Et simili-
ter alii, qui proposuerunt de domo concubinam
excitare, à proposito recesserunt, audita alterius
Theologi sententia assensentis concubinarium
non teneri eam repellere, sed tantum polliceri
se cum ipsa non peccaturum, quando ea dimissa
tristis vitam duceret, ut pariter inferius pate-
bit eod. n. 335. vers. Concubinarium. Item alii,
qui (quantum humana fragilitas patitur) con-
sueverunt cum interna attentione Missam audire,
atque Officium Divinum recitare, falsi sunt
omnem sollicitudinem, & scrupulum deposuisse,
posteaquam intellexerunt satisfieri præcepto
Ecclesiæ Missam audiendo, & officium recitan-
do etiam cum distractione voluntaria, eo quod
Ecclesia non possit præcipere ut assistant, & reci-
rent cum attentione, seu devotione interna, quod
affirmavit Agidius Coninch de Sacram. in 3. 1.
q. 83. art. 6. n. 291. & 297. Paulus Layman tract.
7. c. 3. n. 2. Henricus in sum. lib. 9. c. 25. nu. 3. in
glos. littera P. Quorum tamen opinionem nec
vetam, nec probabilem esse latissime ostendi-
mus in c. Dolentes, §. Ana. 17. usque ad n. 67. de
326 celebr. Missar. Rursus paucis abhinc annis qui-
dam Regularis audita opinione, quam non-
nulli Auctores probabilem dicunt, quod Sum-
mus Pontifex non possit Regularibus ad præ-
scriptum Regulæ reformationem indicare, præ-
ter consuetudinem, quæ in Religione vigeat
tempore professionis emissa, ausi sunt debitum
mandatis Apostolicis obedientiam denegare. Et
tamen nedum hoc casu, in quo hujusmodi opi-

93
nio est manifestè falsa, & contra c. Ex parte, de
Regular. Recolones, & ibi dixi, num. 7. & 9. &
c. fin. de stat. Monac. & contra Conc. Trid. c. 1.
sess. 25. de Regular. Sed etiam si esset dubia, ni-
hilominus parendum esset propter bonum obe-
dientiæ. c. Quid culpatur, in fin. 23. qu. 1. glos.
fin. in c. 2. De major. & obed. Et profecto si quis
intelligat secundum unam opinionem se non ten-
neri votum Religionis adimplere, aut damnum
illarum rescire, aut usuras acceptas restituere,
vel quid simile, & liberum sibi esse utramlibet
opinionem amplecti cum securitate conscientiæ,
quis credat eum velle servituti Religionis se
mancipare, aut reputare se restitutioni obnox-
ium, cum ab his possit se eximere eligendo
opinionem minus probabilem sibi faventem,
relicta contraria probabiliori, ac tutiori? Præ-
sertim vero quia multi affirmant in conflictu
opinionum probabilium posse virum doctum,
relicta opinione, quam probabilioris credidit,
juxta probabilem consulere, quando peniten-
tem eximit ab obligatione restitutionis, & alia
quacumque. Secus autem quando ipsum ad qui-
piam obligat. Atque ita secundum hanc Theo-
ricam consultores, & iudices animarum sequi
non possunt opinionem minus probabilem,
quando illa est strictior, & securior pro salute
animæ penitentis, sed solum quando est laxior,
& periculosa. Quod affirmant Vasquez in 1.
2. dist. 62. c. 9. n. 47. & Salas in 1. 2. tract. 8. dist.
328 unice sect. 9. n. 85. Quinimo (quod hæcenus non
est auditum) Confessorem teneri opinionem li-
berantem & largiorem, minusque tutam decla-
rare penitenti de illa interroganti, scripserunt
idem Salas ubi sup. & Sanchez in Decal. to. 1. lib.
1. c. 9. num. 47. Ac demum in conscientia tutum
esse illum, qui propositum habet varios Doctores
consulendi, donec aliquem juxta desiderium
suum respondentem inveniat, Author est idem
Sanchez d. c. 9. num. 29. Licet hunc in pessimo
statu esse rectius asserat Adrianus in 4. de rejud.
quæst. de prescrip. dub. 1. vers. Hic præmissis, & Navar
in manual. c. 17. num. 83. vides ergo per quam la-
tam viam ducantur penitentes à defensoribus
probabilitatum: & tamen Dominus ait Matth.
7. 14. Quam angusta porta, & arcta via est, que ducit
ad vitam, & pauci sunt qui inveniunt eam. Quare
nostro sæculo verificata videntur verba Aposto-
li 2. ad Timoth. 4. Erunt enim tempus cum sanam do-
ctrinam non sustinebunt, &c. Quæ locum præclare
ad rem nostram explicans Beatus Dionysius
Carthusianus ait: (Erit enim tempus cum ho-
mines sanam, id est animarum languores sanan-
tem, doctrinam non sustinebunt, id est patienter
non audient: sed ad sua desideria, id est ut ea au-
diant, & faciant quæ desiderant vitioso affectu,
coarctabunt, id est quæ congregantur sibi ma-
gistros pro eorum beneplacito docentes, & ope-
rantes.)

330 Trigesimum nonum fundamentum melicitur
ex undecimo absurdo, quod est de effrenata mul-
titudine probabilium opinionum. Cum enim
nulla ferè sit veritas moralis, quæ plausibili ali-
qua ratione oppugnari non possit, nulli dubium
est, quin omnis regula motum possit everti ex
libertate opinandi, non modo in præceptis hu-
manis, verum etiam in divinis, & naturalibus,
dum de ipsis interdum non occurrunt nobis ra-
tionibus

tiones demonstrativæ. Vnde his temporibus eod res perducta est, ut nullus ferè sit articulus in moralibus, in quo non sit varietas, vel contrarietas opinionum, adeo ut in solo opere non ita pridem impresso resolutionum moralium Antonini Dianæ numerentur in unum collectæ quæstiones supra ter mille cum opinionibus, & Authoribus pro utraque parte plerumque affirmantibus aut ambas esse probabiles, aut unam probabilem & alteram probabiliorem, & in quibus ferè omnibus agitur de mortali peccato, ut de Sacramentis, de Censuris, de Votis, de Sejuniis, de restitutione, & aliis hujusmodi, quæ amplectuntur universam ferè materiam ad forum conscientie pertinentem. Quem scribendi morem passim observant & alii plures ex recentioribus Theologis. Quinimo apud multos receptum videtur, ut probabilis opinio non solum eliciatur ex rationibus, & argumentis congruentibus, sed etiam ex simplici autoritate unius docti, & piti Doctoris, ut tenent Gregor. de Valent. in 1.2. disp. 2. qu. 12. punct. 4. qu. 4. Emanuel Sà in Summ. inver. dubium. num. 1. Sanchez in Decal. to. 1. lib. 1. c. 9. nu. 7. Fillucius to. 2. tract. 2. l. 6. 4. num. 134. & alii apud Dianam resol. moral. par. 4. tract. 4. Miscell. resol. 30. Quod tamen vix dixerunt Doctores nostri de opinionibus glossarum, ut notat Decius in c. 1. n. 94. sup. eod. Et quævis hac opinio ita generaliter, & absolute concepta sustineri non possit, ut dicemus infra in 4. quæst. tamen quidam Auctor modernus viâ quamdam advenit eam defendendi verisimiliter quidem, sed non verè, ut loquitur cum Aristotele in 4. Metaph. c. 3. post med. sic enim ratiocinatur: (Sententia illa proculdubio est probabilis, quæ pro se habet quatuor saltem Doctores probos, & doctos: Sed hæc sententia quæ docet opinionem reddi probabilem ex autoritate unius doctoris, habet pro se quatuor saltem auctores doctos, & probos, videlicet quos supra proxime reculimus. Ergo probabilis est. Quamobrem si unicuique licet sequi quamcumque opinionem probabilem, & probabilitas oritur etiam ex autoritate unius Doctoris: jam licet sequi opinionem ferè omnes etiam erroneas, ac temerarias, cum hodie in moralibus nullum quasi sit paradoxum, quod non nitatur autoritate alicujus Doctoris, aut certè negari non potest quin errandi occasio hinc præbeat minus doctis, qui veritatem profundius scrutari nec solent, nec sciunt. Non enim desunt, ut sæpe audivimus, qui dicant: sufficit mihi, ut pro meâ conscientia quiete sic doceat talis, vel talis Theologus ex neotericis, quibus magis deferendum esse, quam antiquis, quorum opiniones possunt esse antiquæ, & confidenter affirmat Thomas Sanchez in Decal. tom. 1. d. c. 9. n. 11. Quare hæc doctrina probabilitarum videtur fovete veluti quamdam libertatem conscientie; ac proinde magnopere indignere dextera Dei, & Beatissimi Romani Pontificis provisione, ne venenum jam plus unio distatum ulterius serpat. Etenim si optime sunt leges, quæ quam paucissima judicis arbitrio reliquerunt secundum Philosophum 1. Rhetor. fateri oportet pessimam esse hanc doctrinam, quæ ferè omnia relinquit libero cuiusque arbitrio. Nam qui legem imperare jubet, is legem, & Deum imperare jubet: qui vero ho-

minem, bellum adjungit, ut idem docuit 3. Politicor. Præsertim vero quia idem Auctor Modernus non erubuit sua epistola disseminare hanc propositionem, videlicet, Opiniones probabiles efficere, ut quod olim peccatum erat, modo amplius non sit. Quod si verum est, jam opiniones probabiles sunt supra legem Dei, & naturæ. & tamen D. Thomas quodlib. 8. art. 13. & quodlib. 3. art. 10. palam docuit opiniones Magistrorum minimè efficere ut quis excusetur à peccato, si agat contra legem Dei, sicut etiam tetigit supra num. 319. Nam, ut dicitur Matthei 15. Si cæcus ducatur cæco præter, ambo in foveam cadunt. Sed quicumque errat, cæcus est in quantum errat. c. line. etem. 49. dist. Ergo quicumque sequitur opinionem errantis magistri, in foveam peccati cadit. Ad idem. Cum sit ars, in fin. de atar. & quilibet. Quæ propter non immeritò Antonius Merenda in suo tractatu de hac materia novissimè impresso in præfatione pag. 7. num. 14. rotundis verbis affirmat, usum probabilitatum esse commentum Diaboli ad enervandam vim præceptorum. Ad quod vide Epistolam Archiepiscopi Mechliniensis inferioris relatum n. 337. nec non epistolam fratris Vincentii Baronii Distinguitoris Tolosæ Ordinis Prædicatorum impressam initio Tractatus de probabilitate opinionum fratris Julii Mercori ejusdem Ordinis, in qua refertur Sanctissimi D. N. Alexandri præceptum, seu consilium in Generali Capitulo evulgatum, ac Theologis Thomistis quoque sunt in Orbe Christiano à Distinguitoribus defendendum, videlicet: Tædere Beatissimum Patrem tuo novatum opinionem hoc saculo in Theologia moralæ inductarum, quibus disciplina Evangelica resolvitur, ac conscientiam cum gravi animarum periculo illudatur, & se maximè velle à Theologis nostris in Ecclesiæ hoc morbo occulto laborantibus remedium, opus parari ex severiori, & tuta Sanctissimi Præceptoris doctrina, quæ hæc morum, & opinionum licentia, quæ in dies grassatur, quasi cauterio cohibere-
332
333
334
335

Quod decies ingressus est domum cuiusdam mulieris, quinquies peccavit, & quinquies non peccavit. Si iterum ingrediatur, quamvis probabiliter timeat se peccaturum, non peccat, si etiam speret se non peccaturum, quia nemo tenetur vitare periculum probabile peccandi, sed solum periculum proximum, quod tunc esset, quando Titius decies accessisset ad illam domum & ostes peccavisset. Ita Carantuel in Theol. Regul. disp. 70. apud Juhum Mercorum d. par. 3. art. 2.4. vers. S. c. n. d. u. casus.

Clericus, si res ei subreptæ excedant valorem trium, quatuor, aut quinque ducatorum, potest tunc peccato, & incurri irregularitatis occidere furem cum dictis rebus fugientem catapultâ in eum explosâ. Valerius Reginaldus in praxi fori penitentialis, tom. 2. lib. 2. & totius operis lib. 2. c. 5. nu. 64. & seqq. & præcipuè nu. 68. post Molin. quem citat de just. & jur. tract. 2. disp. 16.

Regulares in foro conscientie possunt uti privilegiis suis, quæ sunt expresse revocata per Concilium Tridentinum, Henriquez in Sum. de penit. sacram. c. 6. num. 6. Rodriguez in quest. regular. to. 1. qu. 8. art. 9. Sanchez in Decal. tom. 2. lib. 5. c. 4. num. 18.

Prælati Religionum, ut sunt Priores, Guardiani, Ministri, & similes licet non habeant approbationem, & licentiam ab Episcopis, possunt nihilominus audire confessiones secularium, quia quamvis non habeant beneficium Parochiale, largo tamen modo dicuntur ipsum habere, quia habent curam animarum, & sunt communiter probatores, & digniores plerisque secularibus habentibus curam, & consequenter per eos fatiuit menti Concilii Tridentini. Sunt verba Joannis Valerii in differen. utriusque fori, in ver. Nullitas. differ. 5. n. 3.

Cum subditis, qui ob paupertatem ad Urbem accedere non valent, possunt Episcopi dispensare in casibus Sedi Apostolicæ reservatis. Sanchez in Decal. to. 1. lib. 4. c. 40. num. 39. & Salas de legib. disput. 20. sect. 3. num. 27.

Moniales exire possunt à Monasterio non solum in tribus casibus magni incendii, epidimiæ, & lepræ, juxta Bullam Pii V. sed etiam dum imminet periculum probabile grave, & diuturni morbi. Bonac. in tract. de leg. disp. 1. quest. 1. punct. 3. num. 19. & alii apud Dianam resol. moral. lib. 1. tract. 1. resol. 13. ubi addit non obitare declarationem Sac. Congregationis ab eo relatum quia de ea non constat authenticè.

Licet jurare falsum etiam in judicio, si jurans gerat aliquid in mente, quod efficiat sensum

Qui

verum. Filluc. in quest. moral. tom. 2. tract. 2. 5. c. 1. num. 236. Sanchez in Decal. to. 1. lib. 3. c. 6. Lessius lib. 2. c. 31. dub. 3. num. 14. exempla plura habentur apud eosdem Auctores.

Dispensatio inter consanguineos, vel affines non est subreptitia non facta mentione de copula habita inter eos ante, vel post matrimonium stylo Curie non obstante. Basil. Pont. de matrim. lib. 8. c. 17. Probabilem dicit Sanchez eod. tract. tom. 3. lib. 8. disp. 2. 5. num. 12. & probabilissimam, & tutam in praxi Diana resol. moral. tom. 1. tract. 10. de leg. resol. 44. addens in tali casu non teneri obtinentes dispensationem respectu Episcopo de copula interroganti, sed posse sine peccato negare reticendo in mente, ut tibi dicam.

Episcopi possunt ex magna necessitate dispensare etiam ante matrimonium contractum in impedimentis derimentibus. Sanchez de matrim. lib. 2. c. 7. num. 40. Basil. Pont. eod. tract. lib. 8. c. 13. num. 6. qui citat Vasquez & Salas, & exemplificat; Si morti proximus vellet contrahere ad legitimandos liberos, vel restaurandum honorem, aut pro bono pacis.

Principes sæculares ex genere, & natura suæ potestatis possunt impedimenta matrimonium dirimentia fidelibus sibi subditis ex justa causa suis legibus indicare eo modo, quo Summus Pontifex id potest. Thomas Sanchez de matrim. lib. 7. de imp. d. 4. qu. num. 2.

Bulla Sixti V. contra Astrologos non obligat in foro conscientie, sed in foro externo tantum. Probabilem dicunt Suarez, Valencia, & Rodriguez apud Sanchez in Decal. tom. 1. lib. 1. c. 38. num. 34.

Judices laici advocantes ad se causas Ecclesiasticas, excusantur ex tolerantia Summi Pontificis. Coriolan. in Bulla Cone ad fin. & alii, quos refert, & sequitur Ceval, in tract. de cognit. per viam violentie. gloss. B. num. 42.

Regulares qui sub pœna excommunicationis prohibentur colloqui cum Monialibus, non prohibentur colloqui cum Abbatissa, quia non venit appellatione Monialium. Diana resol. moral. par. 3. resol. 48. in 3. notab. subdems nec incidere in pœnas Decreti Sac. Congreg. si explicent alicui Moniali casum conscientie, cum talis locutio speciem habeat sermonis, & exhortationis. Allegat Laurentium de Peyrinis in priv. vil. Minor. tom. 2. conf. 6. Pii V. 5. to. num. 36.

Confessor ob solatium scrupulosi anxie peitentis absolutionem, cum tamen indispositus sit, potest verba absolutionis sine intentione proferre. Et licet sacerdoti ministrare hostiam non consecratam pro consecrata mulieri, quam cogit maritus ad communicandum, quæ sine iactura fame non potest communionem omittere. Jo. Sanc. in select. disp. 3. 5. nu. 6. Ludovic. de S. Jo. in Sum. tom. 1. qu. 7. de Euchar. art. 8. differ. 3.

Libet etiam hic referre assertiones periculosas plurimorum recentiorum in materia Theologiae moralis, quas Parochi Urbis Parisiensis, & Rothomagensis, ut mihi relatum fuit, universo Clero Gallicano autoritate Superiorum demandandas proposuerunt excerptas ex eorum libello supplicii oblato in Novembri 1656. cum perspicue D. Thomas sentiat quodlib. 3. art. 10. & quodlib. 8. art. 13. opiniones Doctorum minimè im-

pedire,

pedire, quo minus quis reus fiat, dum agit contra legem Dei. Contra aliter hi recentiores, opinionem aliquam probabilem esse, cum ab uno solo Doctore gravi sustinetur; & à peccato immunem esse quæ relicta opinione, quam veram credit, & quæ magis tuta, contrariam sequitur minus probabilem, minusque securam. Felliuc. *moral. quæst. tract. 2. c. 4. nu. 128.* Tannerus *Theol. schol. tom. 2. disp. 2. quæst. 6. dub. 3.* Sanchez in *Sum. lib. 1. c. 9. n. 7.* Layman. *Theol. moral. lib. 1. tract. 1. c. 5. §. 2. num. 6.*

Opiniones probabiles efficere, ut quod olim peccatum erat, modò amplius non sit. Vide Caramuel *epist. ad Antonin. Dianam*, posse Casuistas respondere juxta opiniones non suas, tamen eas falsas credant, ut suis consultoribus faveant, atque ad eundem respondere posse juxta sententiam unam, atque oppositam. Laym. *Theol. moral. lib. 1. tract. 1. c. 5. §. 2. num. 7.* Escobar *Theol. moral. tract. 1. cap. 3. num. 24.* Condiciones ad actum peccandi tot, atque tantas ab iis requiri, ut innumera crimina excusari possint. Baunii *Sum. peccat. c. 39. p. 906. edit. 6.*

Enervare eosdem Ecclesie canones in mollissima punitione criminum quantumvis atrocium. Escobar. *Theol. moral. tract. 1. ex. 8. c. 3.* Posse quempiam occidi, ut ejus impediatur alapa, aut percussio fultis. Azor. *instr. moral. art. 3. lib. 2. p. 109.* Filiuc. *tom. 2. tract. 9. c. 3. num. 50.* Lessius de *just. & jur. lib. 2. c. 9. d. 12. n. 77.* Escobar *Theol. moral. tract. 1. ex. 7. c. 3.* Becanus *Summ. part. 3. tom. 2. c. 69. de homicidio. quæst. 8.*

Etiam Ecclesiastico, uti & Religioso licere scientia, ac virtute partum honorem tueri hominem perimendo, qui contumelias, atque calumnias illum appeteret. Amicus *tom. 5. disp. 36. num. 118.*

Doctrinam hanc Amici, quæ dat facultatem Religioso hominem perimendi, qui calumniam illi comminatur, à Caramuel propugnari, tanquam omnium communem, cujus contraria neque sit probabilis. *Theol. fundamental. fundament. 55. §. 6. pag. 544.*

Jure ambigi posse si Religioso mulierem à se turpiter cognitam occidere haud liceat, quando factum vulgat. Caramuel. *ibid. §. 7. pag. 551.* Sicut haud est nefas crimen illi impingendo, & fas esse illum occidendo, Caramuel *Theol. fundamental. fundam. 55. §. 6. pag. 550.*

Licetum esse juxta quosdam (speculativè) aut juxta alios etiam (practicè) faciare, ac intermittere qui colaphum impigerit, tamen si auferat. Lessius de *just. & jur. lib. 2. c. 9. dub. 12. nu. 90.* Reginaldus in *praxi lib. 2. 1. num. 62.* Filiuc. *tract. 29. c. 3. nu. 5.* Layman. *lib. 3. tract. 3. part. 3. tom. 3. num. 3.* Escobar. *Theol. moral. tract. 1. ex. 7. c. 3. Præx. Caramuel Theol. fundamental. fundam. 55. §. 8. pag. 551.*

Falsum accusatorem, atque adeo testes, & judicem licere occidere, quando aliter oppressio innocentis impedi non potest. Tannerus *to 3. disp. 4. qu. 8. d. 4. num. 83.* Sanchez *oper. moral. in Decretal. lib. 2. c. 39. num. 7.*

Procurare abortum licere ante animationem fetus, ut consultatur vitæ, & honori puellæ. Regidius Trullench. in *Decretal. tom. 3. lib. 5. c. 1. dub. 4.*

num. 1. Et quidam Theologus apud Dianam *part. 6. tract. 8. resol. 37.*

Jure posse occidi qui dicit, mentiris, aut injurias profert. Escobar *Theol. moral. tractat. 1. ex. 7. c. 3. Reginaldus lib. 2. c. 5. n. 60.*

Posse quoque occidi qui bona nostra eripit etiam fugientem, dummodo pretiosum quid auferat. Lessius de *just. & jur. lib. 2. c. 9. d. 11. num. 66. & 72.* Escobar *Theol. moral. tractat. 1. ex. 7. c. 3.*

Quibusdam casibus permitti acceptationem duelli. Escobar *Theol. moral. tract. 1. ex. 7. c. 3.* Layman *lib. 3. tract. 3. p. 3. c. 3. num. 2. & 3.* Hurtado de Mendoza in *2. 2. disp. 170. sect. 9. §. 82.* apud Dianam *part. 5. tract. 19. Miscell. 2. resol. 99.* Simoniam non esse dare, aut recipere bonum temporale pro spirituali, quando datur ut motivum, & non quasi pretium. Gregor. de Valent. *disp. 6. quæst. 16. parit. 3. pag. 2039. & seq.* Escobar *Theol. moral. tract. 6. ex. 2. c. 6. n. 40.* Milhardas in *Manuductione Caratorum c. 63. instr. 1. num. 2.*

Item simoniam non esse beneficium acquirere promittendo pecuniam, quando intentio numerandi deest. Escobar *Theol. moral. tract. 6. ex. 2. c. 2. num. 19.*

Divinatorem teneri ad restituendam rem acceptam pro divinatione, si solum consulit astræ; si dæmone, non item. Sanchez *Sum. Casuum l. 2. c. 38. n. 96.*

Neminem teneri, aut jure naturæ, aut legum restituere acceptum pro proferta sententia injusta, aut assassinatu committendo, vel adulterio, verum licet illud retinere. Lessius de *just. lib. 2. c. 19. dub. 8. num. 52.*

Lata janua aperta furtis domesticis per Baunii *Sum. peccat. p. 213. & 219. edit. 6.*

Restituenda non esse damna, quæ tertius fecit nobis auctoribus. Baunii *Sum. peccat. p. 307. edit. 6.*

Sub poena peccati mortalis obligationem non esse ad restituendam totalem summam per minutiora plurima furta acquiritam. Baunii *Sum. peccat. p. 220. edit. 6.*

Usura palliata ab istis Casuistis sub nomine Majoris, cui perperam imponunt Baunii *Sum. peccat. p. 33. & seq. edit. 6.*

Invidiam non esse peccatum mortale ob proximi bonum temporale conceptam. Baunii *Sum. peccat. p. 123. edit. 6.*

Quod sacerdos pecunia accepta pro Sacrificio Missæ celebrando, aliam possit recipere pro sacrificii parte ad ipsum spectante. Escobar *Theol. moral. tract. 1. ex. 11. c. 9.*

Millam ritè audiri dum quatuor ejusdem partes eodem tempore audiuntur. Escobar *Theol. moral. tract. 1. ex. 11. c. 9. p. 146. edit. Lugdunen. 1644.* Baunii *Theol. moral. p. 1. tract. 6. de præcepto audienda M. §. quæst. 9. p. 312.*

Obligaciones jejunandi relaxat Escobar *Theolog. moral. tract. 1. ex. 13. c. 3.*

Curam Confessarii de judicando statu penitentis huc demum reduci si penitentium deoleat de peccatis cum proposito non amplius ea perpetrandi, id verbulo affirmet, eique Confessarium credere oportere. Filiuc. *mor. quæst. to 1. tract. 7. num. 359.* Suarez in *3. part. tom. 4. disp. 32. sect. 2. num. 2.*

Quod

Quod penitens, tamen interrogatus à Confessario, non sit obligatus ei confiteri peccatum, de quo se accusat conscientiam esse, seu in quod frequenter labatur. Baunii *Theol. mor. part. 1. tract. 4. de penit. qu. 1. §. p. 137.*

Tamen occasio proxima peccandi dicenda sit, quæ per se ad peccatum ducit, & in qua homo constitutus nunquam, aut ferè nunquam immunis est à lapsu, posse nihilominus in ea manere, imò sese ultrò in hanc conjicere ob spirituale, aut temporale finem, aut proximi bonum. Baunii *Theol. mor. p. 1. tract. 4. de penit. qu. 1. pag. 93. & 94.*

Concubinatum haud teneri pellere domo concubinam, verum solum polliceri se non deinceps cum ea peccatum, quando ea relicta trilitus vitam transigeret. Sancius in *Select. disp. 10. n. 20.* apud Dianam *5. part. tract. 19. resol. 108.*

Quòd ratio damni temporalis facit, ut absolvi queat constitutus in proxima occasione peccandi, tamen eam non relinquat. Baunii *Theol. mor. par. 1. tract. 9. de penit. qu. 19. p. 94.*

Abolvendos esse qui sunt in proxima occasione peccandi, tamen incestus, absque obligatione, ut sese sejungant, quando horum lapsus frequentes non sunt, aut ferè quotidiani, sed solum quoro mense semel atque iterum. Imò absolvendum toties quoties filium familias, qui domum paternam deserere nequit, aut pellere ancillam è domo, qua sepe abutitur, etiam si spes nulla affulgeat à peccato eum abstinendum, quamvis promittentem. Baunii *Sum. peccat. c. 46. p. 1084. edit. 6.*

Toties quoties tamen absolvendos esse juniores, qui sese polluant, atque reincident semper in eadem mortalia peccata, etiam non conantes ab his abstineri. Baunii *Theol. mor. par. 1. tract. 4. de penit. qu. 1. §. p. 96.*

Neque denegandam, neque differendam absolutionem esse, quæ solent ex habitu mortaliter peccare contra legem Dei, naturæ, & Ecclesie, tamen nulla spes appareat horum emendationis. Baunii *Theol. mor. p. 1. tract. 4. de penit. qu. 2. p. 109.*

Quòd dolor de peccato admisso conceptus ratione mali temporalis, quod propterea incursum sit ob factum factam sanitatis, aut pecunie, sufficiat ad recipiendam gratiam absolutionis, modò in animum inducat hoc malum à Deo immittum fuisse. Escobar *p. 11. tract. 7. ex. 9. nu. 91.* Amicus *tom. 8. disp. 3. nu. 13.*

Homines non obligari præcepto Charitatis unicum amoris Dei actum elicere, aut aliquid præceptum observare motivo ejusdem amoris, quodque non tam injunctum sit Deum diligere, quam hunc non odisse. Antonius Sirmund. in *defens. vir. tract. 2.*

Quadragesimum primum fundamentum sumitur ex Epistola typis excusa Archiepiscopi Mechl. inensis ad Eminentiss. Cardinales Inquisitionis Romanæ Præfectos, cujus tenor talis est.

Eminentissimi, ac Reverendissimi Patres ac Domini

Sacræ Vestræ Congregationis litteras die 18. Aprilis signatas, sequentis Maij die 21. recepimus, quibus indicat se precibus N. inclinatis, censuisse injungendum mihi, ut Presbyteris... alioquin examinatis & approbatis, licentiam audi-

Prosp. Fagn. in 1. Decretal.

endi Confessiones personarum secularium concedere non prætermittam; nisi forsitan aliquid in hoc subbit, quod animam meam contristet, justaque causas intra trimestre coram ipsa Sacra Congregat. allegandas, hujusmodi licentias denegandi habeam: futurum alioqui, ut alteri Episcopo facultas demandetur eosdem examinandi, atque approbandi, si intra præfixum spatium congruas denegationis meæ rationes proferre neglexero. Hoc est, Eminentissimi Patres, quod urgente extremâ senectâ meâ ad dandum supremo Judici totius villicationis meæ rationem, supra quam dici potest animum meum contristet, quòd non tantum mundum in maligno esse positum, sed quotidie videam in pejus & pejus refrigerante charitate declinare. Hujus miserandæ declinationis causâ, (ut parim experientiâ propriâ observavi, partim ex judicio & relatu virosum, qui mihi ab integritate morum, zelo animarum, doctrinâ, & rerum usu probati sunt, sapius cognovi) prima & potissima est hodierna multorum Confessariarum indulgentia, qua nimis laxant habenas peccatoribus, fidentes quibusdam noviter inventis opinionibus quorundam Theologorum, quorum studium non tendit ad sectandam Evangelicam veritatem, & traditam nobis à Sanctis Patribus vitæ normam; sed ad excusandas excusationes in peccatis, & eorum turpitudinem pallio probabilitatis obvelandam. De quibus Propheta Ezechiel: *Ve qui consuevit pulvis sub omni cubito manus, & faciunt cervicalia sub capite universæ ætatis ad capiendâ animas.* In ejusmodi perniciosis excessibus eò usque processum est, ut si quis omnia insolentia paradoxa ex quorundam libris, & praxi excerpere velit, quibus hodie Ecclesie præcepta de observandis jejunij, festis, lectione Horarum Canonicarum eluduntur, simonia, privata vendita, mendacia, perituria palliantur; obligatio vitandi occasiones peccatorum extenuatur, Sacramentorum valor, & effectus evidenti periculo nullitatis exponuntur, non epistola una, sed liber integer conscribendus foret. Cum autem laxa regulæ, quæ depravatis hominum affectibus allubescunt, facile eorum judicio proberent, visi sibi hoc successu eorum auctores utilem Ecclesie operam præstitisse, & aut si petulantè gloriari, se probabilitatem totis quotidie cœli viam ampliare, hoc est, esse terminos artæ vitæ, quæ ducit ad vitam semel à prima, & inflexibili veritate fixos, denuò proprijs suis adventionibus reficere. Dum adversus adulterinam hanc Theologiam solidioris doctrinæ, Christianæque disciplinæ cultorum querelas audivi, & non cessant hæretici nobis vicini impropere Ecclesie nostræ Catholicæ, talia à quibusdam ejus Doctores circa mores tradi, qualia nec inter gentes audiuntur, laxiores & periculosiores articulos, quorum copia hinc jungitur, partim ex libris publicè editis, partim ex observatione praxi quorundam mihi fideliter relata, colligi curavi, desuperque eruditorum meorum discipulorum cum secularium tum regularium judicium & censuram exquilti. Quibus visis & expensis conatus sum mollioribus remedijs huic malo occurrere per me, & examinatos meos, monendo admittendos ad excipiendum Confessiones, ut sibi à laxiori doctrina caverent;

1

sub.

subinde quoque erudito aliquo scripto curavi unum, vel plures ex hujusmodi articulis rescribi. Sed cum observaverim hanc cautelam nequaquam sufficere, & acrioribus remedijs opus esse, proposui non admittere vel seculares, vel regulares ad munus Confessarij nisi pratermitterent etiam juramento, quod a dictorum articulo praxi sibi caverent. Contigit sub hoc tempore, hoc est, anno 1652. die 28. Aprilis sese presentare examini plures Regulares. . . . judicavi me opportunè tunc posse exequi, quod animo conceperam, & liquidem inchoando à dictis Religiosis: tum quia existimabam, quod dum illi ad dictam promissionem præstendam, & observandam essent voluntarij, aliorum quoque Ordinum Religiosi non essent refractarij: tum quia ipsi laxioribus doctrinis inveniendis & practicandis præca. eris esse à dictis certis experimentis didici: e quorum multis unum observatum est in examine annuo, & die supradictis coram Examinatoribus à me deputatis instituto; In illo enim dicti Religiosi ex proposito circa articulos periculosos examinati, multis ex illis mordicus sustinerunt, nominatim illum (quem etiam aliunde mihi constat ab eisdem Religiosis fuisse prædicatum, quod licet sacramentaliter abolere dimidiatè tantum confessos ratione magni concursus penitentium, qualis v. g. potest contingere in die magnæ festivitatis, aut indulgentiæ. Quo semel admisso, passim confessiones non integre erunt, cum dicti Religiosi ad sua Tempora trahant magnam populi frequentiam, & insuper graves peccatores metu explendandi graviora sua crimina avidè arrepturi sint opportunitatem obtinendi absolutionem, præmissa tantum explanatione unius, alteriusve levioris delicti. Hinc septem ex dictis Religiosis, qui ceteroquin specimen sufficientis doctrinæ dederant, distuli admittere ad Confessiones facularium audiendas, donec cum jui amonto promitterent, quod non conformarent se præfatis articulis in dirigendis conscientijs. Quia verò prævidebam fore, quod juramentum non præstarent sine Superiorum suorum assensu, hinc dictam copiam articulo illis tradidi, ut Superioribus suis exhiberent, promiseruntque se illis exhibituros. Sed nullum hæcenus responsum vel illi, vel Superioribus eorum mihi dederunt, nisi quod ab uno ex . . . quem judicabam esse Professorum in eorum. . . Lovaniensib, mihi dictum sit aliquos quidem ex dictis articulis editos esse à . . . in Francia: sed Belgas ad ea non attendere. Ad quod replicabam, quod cum non solum permissio impressio nes librorum. . . nisi postquam à tribus Theologis per Provinciam deputatis approbati essent, nemini dubium esse possit, quod omnes de . . . haberent pro probabili id, quod tot Theologis cum Authore libri visum fuisset imprimi posse. Quibus omnibus consideratis hucusq; non potui comprehendere, cur per examinationem dictæ promissionis dicti Religiosi sibi per me aliquod gravamen inferri existimarent. Quod si præsentia sua gravamina allegassent, ea mature expendissem; & si iustas aliquas querelas proposuissent, nequaquam inherere proposito meo voluissem; non enim mihi mens fuit quidquam iniquo animo adversus illos statueret, sed ruinam salutis ovium mihi commissa-

rum ab invalescente hodie laxitate quorundam Confessariorum, quam præferri . . . verebar, avertere. Quia verò suspicari non potui alio ipsos pretertextu ad subterfugendum uti, quam quia forte inter censuratos articulos alij sunt, quos forsitan existimant benignè interpretatione se posse in meliorem partem trahere, vel plausibilibus argumentis ita stabilire, ut non videantur tam acrem censuram mereri, ne multas intricatas disputationes sine spe utilitatis cogere ingredi; eosdem articulos transmissi facultati Theologicæ Academiæ Lovaniensis maturius expendendos, ut tantummodo exceptis inde assertionibus, quæ planè evidentis sunt absurditatis, digna eos censura perstringeret: & si quas alias parè absurditatis vel ex libris, vel ex praxi Confessariorum comperisset, illis exceptis adiceret; prout factum est partim 30. Martij, partim 26. Aprilis 1653. dum assertiones numero 17. judicavit in praxi non tolerandas, & auctoritate Superiorum merito prohibendas, ut ex adjuncta copia videri potest. Ut igitur, Eminentissimi Domini, mandato vestro in omnibus paream, quantum possum, & interim in eliminandis perniciosis doctrinis, id, quod Episcopalis est numeris, non prætermittam, paratus ero Religiosis prædictos, quando nihil obstat aliunde ad excipiendum confessiones admittere, dummodo cum juramento debita auctoritati promittant, quod saltem illis 17. assertionibus, quas similiter alijs tam secularibus, quam Regularibus proponam, nunquam in praxi se conformabunt: quod confido Eminentias Vestras æquissimum iudicaturas. Duo in super sunt, de quibus Eminentias Vestras hac occasione certiores reddere volui: nimirum, quod à Regularibus non observetur Decretum Sacræ Congregationis negotijs, & consultationibus Episcoporum, & Regularium præfectæ de die 15. Junij anni 1647. quo declaratum Regularibus non competere licentiam absolventiæ calibus Ordinario loci reservatis, aut in posterum reservandis; proinde non posse illa facultate uti sine licentia ab Ordinario obtenta; tametsi dictum Decretum curaverim tertiam mensis Octobris 1647. omnium Ordinum Regularium Superioribus insinuari. Nam unus tantum Regularis ex Ordine S. Augustini facultatem illam à me petijt, cui etiam tanquam viro cordato, & timorato concessi. Ceteri prætendunt nescio quæ privilegia, aut privilegiorum communicationes, in super decreti nullitatem, quia ipsi inauditis, emanarint. Alij dicunt illud tantum esse declaratorium, proindeque non valere adversus sua privilegia, quæ non cessant sine Decreto, ut ajunt, abrogatorio. Quin etiam alij sunt tam temerarij, ut audeant dicere, ne quidem Sanctissimum Dominum ipsorum privilegia revocare, aut limitare posse, cum sint eis concessa ob sua merita. Alterum est, quod Regulares plurimi in mea Diocesi confessiones excipiunt, etli nec à me, nec à prædecessoribus meis approbati sint, præterdentes satis esse, quod approbati sint ab alteris Diocesis Episcopo. Ideoque nuper mandavi, ut ex Copia mandati adjuncta parer, omnibus Regularibus ut nomina, & tempus approbationis à me, aut prædecessoribus meis datæ exhiberent: quod à plerisque factum est, & deprehensam quoque mil-

multos se intrussisse in manus Confessarij in mea diocesi sine dicta approbatione. Sed quod non satis mirari potui, ubi mandatum illud venit ad notitiam Abbatis S. Angeli in Belgio Sux Sanctitatis Internecij, voluit, & mihi insinuari curavit, ut dictum mandatum revocarem: cum tamen præterquam quod antiquitus id observatum sit, & in Synodo provinciali Mechliniensi à Summo Pontifice Paulo V. confirmata, pro regula constitutum sit tit. 5. c. 1. de Sacramento penitentia verbis comprehensis articulo hic juncto, etiam Sanctissimus Dominus noster nuper suo Brevis expedito anno Domini 1642. 14. Maji in causa Episcopi Angelopolitani id ipsum voluerit observari, decernens Regulares etiam Societatis Jesu in una diocesi ab Episcopo approbatos ad confessiones personarum secularium audiendas nequaquam posse in alia diocesi hujusmodi confessiones audire sine approbatione Episcopi diocesis; prout Eminentijs Vestris scio esse notorium. Hac sunt, Eminentissimi, ac Reverendissimi Patres, ac Domini, quæ pro disciplina Ecclesiastica bono, Sacræ Congregationi Vestre significare volui, confidens pio ejus zelo & vigilantia, quod non gravabitur mihi adhuc alios efficaciores modos, & media præscribere, quibus ejusmodi non negligendis abusibus obviare possim, & cum omni submissione venerando purpuræ Vestras maneo) Em. Dominationibus Vestris,

Bruxellis 17. Julij 1654.

Humillimus famulus

Jacobus Archiepiscopus Mechliniensis.

Subsequuntur septendecim assertiones non tolerandæ in praxi, & auctoritate Superiorum merito prohibendæ.

1. Penitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Ecclesiæ, etli emendationis futuræ spes nulla appareat, nec est neganda, nec differenda absolutio, dummodo ore proferat se dolere, & proponere emendationem.
2. Potest aliquando absolvi qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult omittere, quinimò directè, & ex proposito querit, aut se ingerit.
3. Copula cum conjugata, consentiente marito, non est adulterium. Et mollicies, sodomia, bestialitas sunt peccata ejusdem speciei infimæ; adeoque sufficit in primo casu dicere in confessione, se esse fornicatum: & in secundo, se procurasse pollutionem.
4. Licet sacramentaliter absolvi dimidiatè tantum confessos ratione magni concursus penitentium, qualis v. g. potest contingere in die magnæ alicujus festivitatis, aut indulgentiæ.
5. Licetum est tam in judicio, quam extra judicium jurare cum restrictione mentali, non habito respectu ad intentionem ejus, qui petit juramentum.
6. Licet aliquando interficere ad versarium, aut illum infamare (etiam imponendo illi falsâ crimina) sine peccato mortali.
7. Licet Clerico, vel Religioso calumniatorem, graviam crimina de se, vel de sua Religione in tantem occidere, quando alius defendendi modus non suppetit; uti suppetere non videtur si calumniator sit paratus ea vel ipsi Religioso, vel

Prosp. Fagn. in 1. Decretal.

ejus Religioni publicè, ac coram gravissimis viris impingere, nisi occidatur.

8. Præceptum servandi festa non obligat sub mortali, seposito scandalo, si ablit contemptus.

9. Quidam putant probabiliter nondum animato fetu licere abortum ad vitandum scandalum, aut mortem procurare. Ex quo apparet non condemnandam facillè puellam abortum facientem, cum nondum est animatus fetus, ne, deprehensa gravida, occidatur, aut infametur.

10. A parato maleficium maleficio solvere licet id ipsum petere.

11. Qui apud Mendicantes communicant intra dies Paschales, satisfaciunt præcepto Ecclesiæ de communione annua, nec tenentur illi in sua Parochia communicare.

12. Peccata in confessione omisa ob instans periculum vitæ, aut aliam causam, non tenentur postea in confessione exprimere.

13. Non solum licitum est defendere (defensione occisiva) quæ actu possidemus, sed etiam ad quæ jus ijs inchoatum habemus, & quæ nos possessuros speramus: quare licitum est tam hæredi, quam legatario contra injustè impediendum, ne vel hæreditas adeatur, vel legata solvantur, se taliter defendere, sicut & jus habenti in Cathedrali, vel Præbendam contra eorum possessionem injustè impediendum.

14. Vocare Deum in telum mendacij levis non est tanta irreverentia, propter quam velit, aut possit damnare hominem.

15. Ad defendendum honorem suum acceptare duellum, & occidere provocantem, non est mortale peccatum.

16. Non tenetur quis sub pena mortalis peccati restituere quod ablatum est per parva furta, quantumque sit summa totalis.

17. Absolutionis capax est homo quantumvis labore ignorantia mysterium fidei, & etiam per negligentiam quoque culpabilem nesciat mysterium Sanctissimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini nostri Jesu Christi.

Supra scriptas assertiones numero septendecim sacra facultas Theologica in studio generalis oppidi Lovaniensis congregata in Curia Academiæ 30. Martij, & 26. Aprilis 1653. judicavit, & resolvit in praxi non tolerandas, & superiorum auctoritate merito prohibendas.

His addimus aliam consimilem Epistolam Episcopi Gandavenis ad facultatem Theologiæ Lovaniensem tenoris infra scripti, videlicet:

Admodum Reverendi, ac eximij Domini.

Illusterrimus, ac Reverendissimus Dominus Archiepiscopus Mechliniensis nuper de sanctus piæ & recolende memoriæ, pro singulari sua erga gregem sibi commissum vigilantia, & sollicitudine miserat ante annos aliquot sacra vestra Facultati nonnullas propositiones morales admodum laxas, & perniciosas examinandas, ac censurandas, ut si ita iudicium ferret, earundem praxim in diocesi sua prohiberet, & animarum Rectoribus ac Confessarijs expresse mandaret, ne tillo pacto eas sequerentur, admitterent, aut docerent: quod & juxta censuram vestram præstitit, ac facti sui rationem sacra Congregationi Cardinalium S. Conc. Trid. Interpretum ap-

12 ruitis

runt diſtaſque propoſitiones, ut præfertur, cenſuratas tranſmiſit, ut auctoritate ſua ſuperiori pium illud inceptum promovere dignarentur. Eminentiffimi Patres zelum atque prudentiam ipſius, ut accepimus, ſummopere laudarunt, literis ad ipſum datis Romæ 14. Novembris 1674. & renuntiârunt diſtas propoſitiones à ſe remiſſas ad S. Congregationem generalis Inquiſitionis examinandas & qualificandas, ut eo peracto oportune tanto malo proſpiceretur. Remedium illud Chriſtiana Religioni, & Eccleſiaſtica diſciplinâ pernecellarium hæcenus expectatum eſt, nondum tamen obtentum. Interea experitur ſummò animi noſtri, & proborum omnium dolore nimiam illam quorundam recentiorum licentiam in excogitandis vanis, & inutilibus quaſtionibus, quæ proſciunt potius ad impietatem, & ſerpunt ut cancer, ſtabilendiſque novis opinionibus & commentis continèe augeri, & invaleſcere probabilitates, quibus ſolis innititur, magis, magiſque recipi & confirmari, Eccleſiaſticam diſciplinam paulatim peſſumdari, dogmata Evangelica negligi, mores perverti, virtutes ſperni, vitia ſpecioſis prætextibus obvolvî, & à corrupta natura paſſim magnis amplexibus arripî, ac ſenim omnem ſolidæ & ſincere pietatis normam à fidelium cordibus exulare, quibus enim modis & auctoribus, quæ vix ſerme jam ſunt probabilia, iſdem ſunt & licita; mendacia, fraudes, perſuria, calumniæ, homicidia, uſuræ, ſurtus, ſimonie, & ſi quid nefandi ipſa quoque natura abhorret, non niſi à rudibus & idiotis modo perpetrari videntur. Acutiores verò, & ſagaciores illi rerum inſpectores tot circumſtantijs, ſuppoſitionibus, modis, conditionibus, involucriſ illa vitia norunt obducere, & ſacratâ malitiâ in virtutes quodammodo tranſformare, ut non ſolum hominibus, ſed ipſimet Deo facile imponerent, ſi poſſent. Imò verò principijs ipſorum inherens leges omnes, & jura tam poſitiva, quam naturalia probabilitatibus tandem cedere debent: Docent enim nonnulli auctoritatem unius Doctôris probi & docti reddere opinionem probabilem; & hanc unicuique licitum eſſe, etiam reſiſtente conſcientiâ ſequi: cui præmiſſe ſi ſubſumantur aliæ diuæ ſequentes opinioniones, quòd nempe Confeſſarius teneatur ſub peccato mortali abſolvere eum, qui juxta probabilem ſententiam operatus eſt, quamvis à parte rei ſit falſa, & talis à Confeſſario judicetur, neque Judex ſæcularis poſſit talem illaſa conſcientiâ punire: Quid quæſo inde ſequetur niſi graviffimorum etiam criminum reos, modò doceant ſe unius Doctôris probi, & docti opinionem ſecutos, ab omni lege & pœna tam in foro poli, quam in foro fori immunes eſſe, & liberos. Et hæc quidem ſubſus fortaiſſis, quam necelle erat apud eximias DD. Veſtras depoſuiſmus, ut doloris noſtri & ſcriptionis unius cauſas cognoscant: quæ animum noſtrum eò penitus ferunt, quòd intelligamus laxas & pernicioſas huiusmodi opinioniones non modò nimis liberè per diœceſim noſtram diſſeminari, & præficari, verum etiam quandoq; pro concione plebi non ſine prudentium & cordatorum ſcandalo publicè tradi, doceri, & inculcari. Quid autem in privatis colloquijs, & præſertim ſacris confeſſionibus agatur, ſupremis animorum ſeruator,

& arbiter noſcit, pravos ſaltem eſſe ſus, & conſcientiarum corruptelas Confeſſarij plurimi, aſiſque viri probi quotidie experiuntur, ac deplorant. Urget interim ſubditatum ovium cura à ſupremo Paſtore Chriſto Domino nobis commiſſa, premit officij debitum, & inſtat reddenda miniſterij ratio, ut pro viribus noſtris opportunum quanto citius remedium adferamus, à nobis enim illam exigit, non ab illis, ad quos non pertinet de ovibus: ſed ſi ſpeculator, id eſt, Episcopopus, viderit gladium etiam perverſa doctrinæ, venientem, & non inſonuerit buccinâ, & populus ſe non cuſtodierit, veneritque gladus, & tulerit de eis animam, ille quidem in iniquitate ſua captus eſt, ſanguinem autem ejus de manu ſpeculatoris requiram, inquit Dominus apud Prophetam ſuum Ezechielem. Neque enim ſolummodò conſequitur patibulo infernis, quòd Paſtorum incuria & deſidia greges facti ſunt in rapinam luporum, ſeu hæreticorum, verum etiam quòd oves facti ſunt in devorationem omnium beltiarum agri, qua licet apertè non invadant, aut rapiant, occulte tamen inſiciunt, & devorant gregem. Ac per eas non incongruè intelligi poſſent pernicioſarum iſtarum opinionum magiſtri, qui ſpeculationibus ſuis non niſi terrena & carni alluſionia ſape videntur, animos autem ad cœleſtia, & verè Chriſtiana non dirigunt; & cum puriſſimam aquam biberint, reliquam pedibus ſuis turbant, & ovibus præbent bibendam, quod omnes hæretici faciunt, inquit S. Hieronymus in hunc locum, ut carpent eloquia ſcripturarum, & quantum in ſe eſt, maculent. Sed & Eccleſiaſtici viri, qui dogmatum non cuſtodiant veritatem, ſed de ſuo corde conſingunt, magiſtranque habent præiumpcionem ſuam, ſimili errore tenentur, qui cum populo perſuaderint vera eſſe quæ ſingunt, & in theatralium modum plauſus concitaverint, & clamores, immemores ſunt imperitiæ ſuæ, & adducto ſupercilio, libratique ſermonibus, atque trutinatis magiſtrorum ſibi alluſionibus auctoritatem. Ut itaque conſcientiæ mex, & officio hac in re ſatiſfactam, præter antedictas propoſitiones nuper 30. Maij, & 26. Aprilis 1673, à veſtra facultate cenſuratas, nonnullas alias hiſce injungo ad me delatas, atque iudicio meo, & virorum doctôrum ſæcularium, & regularium, quos ſuper ijs conſulam, pernicioſas, eaſque ne temerè, aut leviter in re tanti momenti procedam, ad eximias DD. veſtras tranſmitto, & unicè rogo, ut dignetur pro ſingulari ſuo in Religionem, & veritatem Catholicam zelo jam toties comprobato diſtas propoſitiones, prout hic jacent expreſſe, mature perpendere, & examinare: & quas in praxi pernicioſas, aut non tolerandas judicaverint, cenſura ſua ſingulis, & junctim appoſita notare, ut ego deinde, quod muneri me fuerit, ſtatuum, & eaſdem ad ſancam Sedem tranſmittam, opemque denuò pro univerſali remedio implorem, ſi eximijs DD. Veſtris opera pretium aut necelle videatur, ſuper quo earum iudicium gratum quoque erit intelligere, & non ſolum mihi, ſed & fidelibus univerſis ſingulare beneficium præſtabunt, Deus ſerum veſtrum cœtum Eccleſiæ, & Reipublicæ Chriſtiane diutiſſimè ſervet, quod animatus fuerit, & precatur. Inferius habebatur (Admodum Reverendiarum,

darum, & eximiarum DD. Veſtrarum humilis ſervus.) ſignabat (Antonius Episcopopus Gandavensis. Gandavo 9. Aprilis 1677.)

Reſponſum ſacra Facultatis Theologica Lovaniensis ad prædictas litteras.

Illuſtriſſime ac Reverendiſſime Domine.

Quandoquidem Illuſtriſſimæ gratiæ veſtræ pro pio, & ſancto illo zelo, quo gregi ſibi commiſſo diu, noctuque ſollicitè (uti Præful, & Paſtor bonus) invigilat, noſtrum iudicium expoſcere placuerit ſuper ſuſpectis quibusdam, quæ in diœceſi ſua invehi incipiunt, dogmatibus: nolentes vel officio noſtro, vel obſervantiâ quam Ill. G. V. debemus, deſſe, eadem iſta dogmata attentè, & iterariſ ſape vicibus, tam collegialiter, quam ſeorſim ante, pro materiæ gravitate perpendimus, & examinaviſmus; ac deprehendiſmus (uti ſchedæ hiſce junctæ indicabunt) quòd tantoperè ab orthodoxis Doctrinæ Chriſtiane principijs exorbitent, tamque lacram portam varij generis vitij aperiant, ut omnes in ea unanimiter ſimus ſententia, Præfulum Eccleſiæ eſſe illa tanquam ſalutari Chriſti doctrinæ diſſentanea proſtigare, & à diœceſibus ſuis omni convenientiori, quòd id expedire judicaverint, modo eliminare; recurrendo etiam in iſtum finem ad Sanctam Sedem, eique ſupplicando, ut & ipſa manum ſalutarem huic tam pernicioſo utrique Reipublicæ malo adhibere dignetur. Naque enim dubitare de ea poſſumus, quin viſâ enormitate, poteſtate ſibi à Domino in edificationem conceſſâ uſura ſit, & ne illud peſtilenti ſuo aſſatu latius in Eccleſia preiſoſo Chriſti ſanguine redempta proſerpat, efficaciter præpediturâ. Interea præces noſtras apud D. D. M. enixè interponemus, ut Ill. S. G. in adulto hoc ſentio renovari faciat ut aquilæ juventutem ſuam, eaſque Eccleſiæ, & nobis multis adhuc annis ſoſpitem conſervec, & incolumem.) Infrâ habebatur. (Illuſtriſſimæ ac Reverendiſſimæ Gratiæ Veſtræ ad omne obſequium devotiſſimi famuli Decanus, & Facultas S. Theol. in Acad. Lovan.) ſignabat Gerardus Vanuerm pro tempore Decanus, ſuo & totius S. Facultatis nomine, Lovanijs 5. Maij 1677.

Aſſertiones quædam doctrinæ moralis per Facultatem Theologicam Lovaniensem ad requiſitionem Reverendiſſimi Domini Episcopopi Gandavensis examinate, & ſuis ſigillatim cenſuris perſtrictæ, die 4. Maij anni 1677.

Aſſertio I.

Licitum eſt quaerere directè occaſionem proximam peccandi pro bono ſpiritali, aut temporalis noſtro, vel proximi.

Cenſura.

Falſa, temeraria, pernicioſa, atque ab audita fidelium procul arcenda aſſertio.

II.

Nemo tenetur occaſionem proximam peccati

Proſp. Fagn. in 1. Decretal.

vitare cum magno ſuo detrimento; unde nec concubinarijs tenebitur dimittere concubinam, quæ ipſi nimis utilis eſt ad lucrandum bona temporalia mediâ negotiatione, vel etiam ad oblectamentum concubinarij, vulgò *regalo*, dummodo deſiciente illâ, nimis ægre ageret vitam, & alia epulæ rædio magno aſſicerent concubinarium, & alia famula ad id nimis difficile inveniretur.

Cenſura.

Præcedenti aſſertioni conſectaria, & ſimilibus notis inurenda aſſertio, continens præterea corollarium uti Epicureorum placitis conſonum, ita Chriſtianorum regulis, quibus manum, pedem, & oculum quoque dextrum ſcandalizantem abſcindere, atque à nobis abjicere præcipimur adverſum.

III.

Probabile eſt non peccare mortaliter qui imponit falſum crimen alicui, ut ſuam juſticiam, & honorem defendat, & ſi hoc non ſit probabile, vix ulla erit opinio probabilis in Theologia.

Cenſura.

Ne umbram quidem præfert probabilis, ſed cumulum complet temeritatis, ſpatioſum calumniatoribus, & impoſitoribus portam aperiens.

IV.

Fas eſt viro honorato occidere invaforem, qui fuſtem vel alapam nititur impingere, vel calumniam inferre, ſi aliter hac ignominia vitari nequit. Idem quoque licet, quamvis poſt illatam fugiat.

Cenſura.

Prior pars ſub diſcreta ſua generalitate neſariam, & humanæ vitæ injurioſam continet doctriſnam. Poſterior quoque non tam juſtam violentiæ repulſionem, quam privatæ vindictæ executionem ſpirat.

V.

Licitum eſt occidere calumnioſum auctorem, teſtes, & injuſtum Judicem ad ſervandam vitam, honorem, & res familiares.

Cenſura.

Abominanda, execrandaque aſſertio, aſſaſſinatis, ſicariatis, alijsque publicis juſtitiæ miniſtris, quin & ipſis quoque Principibus præſentiffimum procreans periculum.

VI.

Videtur probabile omnem ſœtum, quamdiu in utero eſt, carere animâ rationali, & tunc primò incipere eandem habere cum patitur; ac conſequenter dicendum erit in nullo abortu homicidium committi.

Cenſura.

Falſa, & Philoſophiæ, ac Theologiæ principijs

pijs dissentanea assertio, perniciosè quoque concludens, siquidem ut in *Apologico pro Christianis, cap. 9.* monet Tertullianus: (Homicidij festinatio est prohibere nasci, nec refert natam quis eripiat animam, aut nascentem disturber: homo est, & qui futurus est, & fructus omnis jam in semine est.) Quapropter ad homicidij reatum quod attinet, inculcanda potius fuerit fidei- bus Augustini sententia ista *serm. 244. de tempore.* Mulier quæcunque fecerit hoc, per quod jam non possit concipere, quantoscunque parere poterat, tantorum homicidiorum ream se esse cognoscat.

VII.

Clarum, & certum est Judicem non posse punire aliquem, qui secutus est opinionem probabilem.

Censura.

Assertio relata ad eam probabilitatem, quam assertio 26. seu ultima obtendit, profus falsa est, & judicariæ potestatis perperam coarctiva, seditionum, ac rebellionum investiva, publicæ tranquillitatis turbativa, nec in Republica rectè ordinata ullatenus toleranda.

VIII.

Permissum est furari non solum in extrema necessitate, sed etiam in gravi.

Censura.

Furari nullo casu permissum est, quia in re- sine malum: furripere autem alienum permissum est in extrema necessitate, quando aliter haberi non potest; sed illud extendere indefinitè ad necessitatem gravem, est dare anam pauperibus ad passim furandum.

IX.

Famuli, & famulæ domesticæ possunt occultè heris furripere ad compensandam operam suam, quam majorem judicant salario, quod recipiunt.

Censura.

Hæc assertio falsa est, naturam hominis de se pronam ad malum præcipitans in furta, ac domesticam pacem perturbans, eò vel potissimum, quòd ista compensatio ipsorum famulo- rum & famularum judicio relinquatur.

X.

Qui cessit foro, potest sibi retinere bona, quibus indiget ad sustentationem familiæ, ne inde- core vivat, licet debita, pro quibus cedit, sint ex injustitia & notorio delicto contracta.

Censura.

Hæc assertio in sua generalitate falsa est, & perniciosæ sequelæ, utpote plerisque fures, & alienorum bonorum usurpatores liberans à restitu- tione.

XI.

In causa æquali potest Judex aliquid ab una partium accipere, ut sententiam in ejus favo- rem ferat.

Censura.

Falsa est, justitiæ perverfiva, & immanibus, ac quotidianis corrupteljs viam sternens.

XII.

Qui alium movet, aut inducit ad interendum grave damnum tertio, non tenetur ad restitu- tionem istius damni illati.

Censura.

Apertè falsa est, & receptissimis justitiæ re- gulis contraria.

XIII.

Usura non est, dum ultra fortem aliquid exi- gitur tanquam ex benevolentia & gratitudine debitum, sed solum si exigatur tanquam ex ju- stitiæ debitum.

Censura.

Hæc assertio periculosa est, & serviens ad ex- cusandum, & palliandum uturas de jure præ- sumptas.

XIV.

Contractus Mohatra licitus est etiam respec- tu ejusdem personæ, & cum contractu vendicio- nis præviè inito cum intentione lucri.

Censura.

Falsa est, & palliativa usurarum, præsertim eum emptori imponitur onus revendendi, uti in assertione.

XV.

Dare temporale pro spirituali non est simonia quando temporale non datur tanquam pretium, sed dumtaxat tanquam motivum conferendi, vel efficiendi spirituale; vel etiam quando per temporale fit solum compensatio gratuita pro spirituali, aut è contra. Et id quoque locum habet etiam temporale sit principale motivum dandi spirituale, imò etiam si sit finis ipsius rei spiritualis, sic, ut illud pluri æstimetur, quam res spiritualis.

Censura.

Varie istæ formalitates ut plurimum pallia sunt latentis simoniæ; & quamvis fieri subinde possit, ut nulla propriè dictæ simoniæ læbes sub- sit, plerumque tamen subsunt fordes simoniæ af- fines.

XVI.

Pro intercessione ad beneficium obtinendum potest aliquid dari sine simoniæ suspitione.

Censura.

Falsa est, & perniciosæ, hominibusque ambi- tiosis,

tiosis, & indignis aditum aperiens ad beneficia per pecuniam promiscuè procuranda.

XVII.

Satisfacit præcepto Ecclesiæ de audiendo sa- cro, qui duas ejus partes, imò quatuor simul à diversis celebrantibus audit.

Censura.

Falsa est, & præceptorum Ecclesiæ elusiva, nec majorem habet apparentiam de quatuor sa- cri partibus, quam de viginti.

XVIII.

Urgens metus gravis est causa justa Sacra- mentorum administrationem simulandi.

Censura.

Irreligiosa est, & Sacramentis Christi injurio- sa.

XIX.

Qui mediante commendatione, vel munere ad Magistratum, vel officium publicum promo- tus est, poterit cum restrictione mentali præsta- re juramentum, quod de mandato Regis à limi- libus solet exigi, non habito respectu ad inten- tionem exigentis, quia non tenetur fateri cri- men occultum.

Censura.

Patrociniatur humanæ ambitioni, justificat perjuriam, & mandatum regium inutile reddit.

XX.

Superfluum non est quod homines servant pro status sui, vel parentum qualitate, habita, vel adipiscenda; idque vix poterunt inter sæcula- res inveniri qui superfluum habeant.

Censura.

Præterior pars in sua generalitate falsa est, & cum posteriori, quæ inde deducitur, elidit obligatio- nem elemosinæ, & misericordiæ impendendæ à Scriptura sacra crebro inculcatam.

XXI.

Non est nisi veniale, etiam absque utilitate se- cibo, & potu usque ad vomitum ingurgitare, nisi ex hujusmodi vomitibus gravia valetudini incommoda oriantur.

Censura.

Scandalosa est, & falsa in sua generalitate, ac laxans habenas potatoribus ad se liberaliter in- gurgitandum, & inebriandum.

XXII.

Qui dormire nequit nisi vesperi sumpta cœna,

non tenetur jejunare, imò neque in prandio col- lationem sumere, quamvis hoc modo illi in- commodo obviare possit, quia nemo tenetur pervertere ordinem refectio- num.

Censura.

Falsa est, & fundata super frivolo prætextu.

XXIII.

Defessus ex quocunque labore licito, vel il- licito, v.g. cum sceminis commixtione, liberatur à lege jejunii.

Censura.

Falsa, & castis auribus horribilis.

XXIV.

In rigore loquendo videtur, quo homo non tenetur unquam per totam vitam suam elicere actum amoris Dei.

Censura.

Impia, & primam legem Christianæ vitæ e- vertens.

XXV.

Ut actio quæpiam sit peccaminosa, oportet ut procedat ab homine qui noscit, & percipit quid boni malivè in ea sit, & antequam id vide- at, aut animum reflexat, actio neque bona est, neque mala.

Censura.

Est contra communia Christianæ Theologiæ principia, & innumera etiam immanissima ho- minum peccata excusat cum pernicie anima- rum.

XXVI.

Authoritas unius Doctoris probi, & docti reddit opinionem probabilem.

Censura.

Perniciosa est, & innumeras absurditates in- vehens in omni materia doctrinæ moralis. Inferius habebatur.

(Ita judicatum per Collegium S. Facultatis Theologiæ Universitatis Lovaniensis die 4. Maji 1655. ac de mandato DD. Decani & reli- quorum Magistrorum ejusdem Facultatis sub- scripsit. Signatum. Gregorius Lipsius titus Fa- cultatis Bedellus, & Notarius publicus.

His demum adjicimus sex alias propositiones in Urbe novissimè qualificatas ut sequitur.

Decretum die 30. Januarij 1659

In Congregatione generali S. Romanæ, & uni- versalis Inquisitionis habita in Palatio Aposto- lico Montis Quirinalis coram Sanctissimo D. N. D. Alexandro VII. ac Eminentissimis & Re- verendissimis D. D. S. R. E. Cardinalibus in uni- versa Republica Christiana contra hæreticam

pravitatem generalibus inquisitoribus à Sede Apostolica specialiter deputatis.

Cum nuper à Regularibus Mendicantibus diocesis Andegavensis iudicio Sedis Apostolicæ (ad quam dumtaxat fidei controversiæ, & morum universalis Ecclesiæ pertinet definire) infra inserta propositiones fuerint oblata: de mandato Sanctissimi D.N. D. Alexandri Divina Providentia Papæ VII. plurium Theologorum, & Canonistarum à Sanctitate sua ad id specialiter deputatorum examini sint commissa: quo peracto, ac relata Sanctitati suæ unanimi eorundem Theologorum atque Canonistarum censura; idem Sanctissimus, auditis vocis Eminentissimorum & Reverendissimorum D.D. Cardinalium generalium Inquisitorum easdem propositiones prout infra qualificatas auctoritate Apostolica declaravit, & declaratas decrevit, & tales ab omnibus haberi præcepit.

I.

Concilium Tridentinum non obligat Regulares in Gallia ad obtinendas approbationes ab Episcopis, ut secularium confessiones audire possint; neque de illius Concilii auctoritate privilegia Regularium restringi possunt, cum id in Gallia receptum non sit, præterquam in decisionibus fidei. Neque etiam Bulla Sixti IV. pro illius confirmatione promulgata.

Est falsa, temeraria, scandalosa, in hæresim, & schisma inducens. Sacro Concil. Trid. & Sedi Apostolicæ injuriosa.

II.

Ubi Concilium Tridentinum est receptum, non possunt Episcopi restringere, vel limitare approbationes, quas Regularibus concedunt ad confessiones audiendas; neque illas ulla ex causa revocare. Quin imò ordinem Mendicantium Religiosi ad eas approbationes obtinendas non tenentur. Est ab Episcopis Religiosi non prohibetur, rejectio illa valet tantum ac si approbatio concessa fuisset.

Complexè accepta est falsa, temeraria, scandalosa, & erronea.

III.

Regulares Ordinum Mendicantium semel approbati ab uno Episcopo ad Confessiones audiendas in sua diocesi habentur pro approbatis in aliis diocesis, neque nova indigent Episcoporum approbatione. Regulares habent potestatem absolventi à peccatis Episcopo reservatis, etiam si ab Episcopo auctoritas ista ipsis indult non fuerit.

Quoad primam partem est falsa, & salutarium perniciofa. Quoad secundam partem est falsa, auctoritati Episcoporum ac Sedi Apostolicæ injuriosa.

IV.

Nullus in foro conscientie Parochiæ suæ interesse tenetur, nec ad annum confessionem, nec ad Missas Parochiales, nec ad audiendum verbum Dei, Divinam legem, fidei rudimenta, mo-

rumque doctrinam, quæ ibi in Catechesibus annunciatur, & docentur.

Quoad primam, & secundam partem simpliciter accepta est erronea, & temeraria. Suppositis vero privilegijs Apostolicis, nullam meretur censuram. Et quoad tertiam partem de auctoritate verbi Dei, servetur dispositio S. Concilii Tridentini.

V.

Talem legem in hac materia nec Episcopi, nec Concilia provinciarum, nec nationum sancire, nec delinquentes aliquibus pœnis, aut Ecclesiasticis censuris multare possunt.

Suppositis itidem privilegijs Apostolicis, nullam meretur censuram. Verum illa non est prædicanda, nec publicè docenda, prout nec præcedens quarta.

VI.

Regulares Mendicantes petere possunt licitè à iudicibus secularibus, ut injungant Episcopis quatenus ipsi mandata concedant ad prædicandum in Adventu, & Quadragesima. Quod si renuant facere Episcopi, decretum iudicum secularium tantumdem valet, ac si permissio dictis Religiosis concessa fuisset.

Est falsa, erronea, & in hæresim, & schisma inducens.

Hanc ergo qualificationem, & declarationem à cunctis tenendam, & sequendam, & in praxi observandam Sanctitas Sua declaravit, & mandavit sub penis contra schismaticos, temerarios, sediciosos, ac de hæresi suspectos impositis, contrarijs quibuscumque non obstantibus.

Joannes Lupus S. Romana, ac Vniuersalis Inquisitor Notarius.

340 Quadragesimum secundum, & ultimum fundamentum pro hac sententia, alijs omnibus, sumitur ex auctoritate gravissimorum Patrum, & Magistrorum primæ Classis, qui eam suis scriptis probarunt, inter quos primo loco asseritur Aristoteles supradictus in 1. fundamento n. 257 Nam cum docuerit intellectum non habere libertatem opinandi ad libitum, sed violenter cogi à motivis falsis, aut veris; quia necesse est aut falsum, aut verum dicere: aperte sentit non esse possibile, ut opinetur partem minus probabilem, in qua sunt leviora motiva, quin potius violenter eum adstringi ad opinandum partem magis probabilem, in qua sunt motiva gravioris ponderis, ut ibi latius deduximus. Item huic sententiæ adscribuntur

Sanctus Augustinus in 2. de Doctrina Christiana relatus in c. In Canonica, dist. 19. ponderando eum ut dixi supra in 15. fundamento.

S. Joannes Chrysostomus in 4. Math. homil. 44. c. 23. cujus verba superius retulimus, & expendimus in 16. fundamento.

S. Thomas quodlib. 2. art. 13. ubi vult ut cum de eodem sunt opiniones contrariæ, licet sequi alteram, dummodo non habeatur opinio de opposita, & modo non habeatur aliquod motivum ad contrarium opinandum, & ad dubitandum de sua: quæ omnia manifestantur relinqui non posse opinionem probabiliorē, & est adeo evidenter in hac sententia, ut omnino pertinax sit

in

in suo errore quid negaverit. Quinimò Adrianus, & Corduba in locis proximè citandis explicant quædam dicta S. Thomæ, ex quibus colligitur eum sequi viam adhuc strictiorem, quam sit ista, sicut & nos supra diximus num. 269. & num. 270.

Scotus in 4. dist. 11. q. 6. in illis verbis: (Cum multis probabilior sit pars negativa, non sine peccato aliquis se exponit dubio, sequendo scilicet affirmativam minus probabilem.)

Joannes Major in 4. sent. q. 2. prolog. 3. & 5. & contra quintam conclusionem circa finem, ubi late, ac strenuè pro hac sententia pugnat.

341 Gabriel in 4. dist. 15. qu. 8. art. 13. dub. 2. ubi etiam citat Joannem Gersonem Cancellarium Parisiensem in regula moralibus, ubi ponit regulam infra scriptam, videlicet: (Agere incertum, & dimittere certum in materia morali est peccatum mortale.) & specificat eandem regulam subiungens: (Si tale sit incertum, quod sit mortale, non solum per conjecturas leves, aut suspitione trepida, & scrupulosa proveniente ex nimio timore cadendi in viam Domini, sed intelligitur dum est tale vehementer, & probabiliter incertum æque sicut oppositum, vel magis; tunc illud quod agitur non carebit peccato mortali.) Hæc Gerson.

342 Henricus Gandavensis quodlib. 4. qu. 33. ubi ait: (Si peritus vir novit statum Doctoris, qui sententiæ contra partem periculosa, nempe in qua potest esse peccatum, si ponatur in actu habere omnes bonas condiciones prædictas, aut plures ex eis, quam alius, nempe qui sententiæ pro parte periculosa, ut v. g. si quaratur: An liceat habere plura beneficia, periculosa vocatur illa, quæ affirmat; nam in illa potest esse peccatum, non in opposita, novit etiam rationes ejus esse efficaciores, & expressiores auctoritates, quas adducit: iste proculdubio exponens se illi periculo, mortaliter peccat: quia quod agit, non est ex fide, sive conscientia, sed contra dictamen conscientie, & rationis rectæ. Conradus de contrahib. qu. 100. ubi sic habet: (Si causæ adherendi opinioni damnanti actum sunt magis prægnantes, tunc sunt naturæ inducere eum ad magis credendum, quod sit illicitum, quam quod sit licitum: modo intellectus est potentia rationalis non potens non credere id, quod sibi ostenditur, ut magis credibile: igitur talis magis credit, quod sit damnatus actus; & sic agens agit contra conscientiam reclamantem, & peccat.)

Antonius Cordubensis lib. 2. Questionarii q. 3. ubi citans Adrianum in 4. de rest. sic dicitur:

(Agendo contra rectam rationem peccatur; sed agens contra probabiliorē opinionem agit contra rectam rationem, quia agit contra rationem, & auctoritatem, cui resistere non licet; nam ideo est probabilior opinio, quia rationalior, & quia validioribus innititur rationibus, & fundamentis, quibus naturaliter convincitur intellectus ut huic parti potius, quam opposita assentiat.) Sanctus Antoninus par. 1. tit. 3. c. 10. s. 10. reg. 4. vers. Revertendo, cujus hæc sunt verba. (Notandum quod cum bona conscientia potest quis tenere unam partem alicujus opinionis, & secundum eam operari, secluso saltem scandalo, quæ scilicet pars habeat pro se nota-

biles Doctores, dummodo talis opinio non sit contra auctoritatem expressam Sacræ Scripturæ, nec contra determinationem Ecclesiæ Catholicæ, & quod etiam ex contrarietate talium opinionum non inducatur ad dubitandum, sed bonam sibi conscientiam, & credulitatem formet de eo, quod credit tanquam de probabiliori parte, & præcipuè quando quis adhibet diligentiam inquirendo, An liceat, nec invenit aliquid quod eum sufficienter moveat ad hoc, quod sit illicitum.) Sylvester in ver. Dubium, num. 4. Cajetan. in sum. in ver. Opinio. Sot. lib. 3. de iust. & jur. quest. 5. art. 5. Navar. in c. Si quis autem, num. 53. de prescrip. & in sum. c. 27. num. 286. vers. Quinto, & alii quos refert, & sequitur Paulus Comitus in responsis moralibus, lib. 5. q. 15. Card. Paleot. de Sacr. Conflit. consult. ep. 5. q. 13. vers. Quod verò. Et ex Canonistis Innocentius, Jo. Andr. Abbas, & alii in c. Per tuas, il 2. de simon. & in c. Tua nos, de homic. Hostien. in proæmio Summa col. 2. ubi ait: (Tu ergo, perlectis, & intellectis iuribus, & rationibus, quibus unaquæque fulcitur opinio, amplectere quam malueris, & elige, cui dicas, Tu mihi sola places. Ex mente igitur Hostienis non potest eligi minus probabili; quia illa non est talis, cui possit dici, Tu mihi sola places: & si quis hoc diceret, utique non opinaretur, sed fingeret. Bald. in l. Ab eo, num. 11. c. Quomodo, & quando iudex, ubi quamvis dixerit; si propter intricaciones probationum hinc inde iudex dubitat, & statutum municipale eum cogat pronuntiare, posse illum pronuntiare, quod sibi videbitur: nihilominus ita hoc temperavit dicens: tamen in sententia exprimat qualiter probationum, ex quibus movetur, & respondeat quibus non movetur. Et idem Bald. in r. 1. n. 35. sup. cod. ubi ait, glossis discrepantibus iudicem eligere debere opinionem, cui magis ratio intellectus sui consentit. Et Abb. in c. 2. de sent. & re iudica, relatus ibi à Felino n. 15. in 7. fallent, dum ait: (sententiam iudicis sequentem unam opinionem in materia, in qua est magnus conflictus, valere si non appareat quæ sit opinio communior, & illa non sit aperte falsa.) Ergo à contrario si appareat quæ sit communior, seu probabilior ex principio extrinseco auctoritatis, illa est sequenda. Navar. Sum. Hispan. c. 28. addit. ad n. 283. c. 27. Et pro hac parte ex professo consuluerunt Antonius de Butrio, & Petrus de Ancharano inter consilia ipsius Ancharani conf. 210. incip. Inter contraria, per totum. Bald. Angel. & Legista in l. Si idem cum eodem, §. fin. ff. De iurisdi. omni. iudic.

343 Eadem sententiæ adscribendi sunt Jurisconsulti, qui affirmant in opinionum discrepantia eligendam esse veriorē; pro eodem enim usurpatur à Doctores nostris opinio verior, & opinio probabilior, ut probatur in l. 1. prope fin. vers. Sed verior, ff. De contrahen. empt. juncto §. Item pretium, vers. Sed Proculdubio sententia, Inst. de empt. & vendit. inter quos numerantur Gemin. conf. 48. Pro examinatione num. 4. vers. Primum quis, & Matthe. Mattheoli, in suo opusculo de elect. verioris opinionis, inter Tract. communes vol. 6. fol. 203. Quinimo Henric. Boich in c. Quæsitum, circa med. vers. Et licet ista opinio, de tempor. ordin. dicit sequendam esse opinionem